

דף פג:-פה: החובל בחברו חייב עליו משום חמישה דברים

טבלת סיכום

טבלה זו מסכמת את פרטי חמשת הדברים כיוצא ממסקנת הגמ' בפרק החובל.

שלא במקום נזק היכי משכחת להו (פה:)	המקור (עיין רש"י פג: ד"ה והמתבייש)	כיצד אומדים	נזק
כּוּוּאוּ בּמקוּם שאין עושה חבורה (כגון על צפרנו)	"עין תחת עין" (שמות כא, כד)	כעבד נמכר בשוק	נזק
נתן לו סם ששינה צבע עורו במקום מכתו	"פָּצַע תַּחַת פָּצַע" (שמות כא, כה)	כמה אדם מוכן לשלם להמיר קטיעת ידו מסייף לסם	צער
כָּלְאוּ בחדר וביטלו ממלאכה	"ורפא ירפא" (שמות כא, יט)	המזיק ידאג לרפואתו: תשלום באומדן מראש כמה זה יעלה	ריפוי
יִרְק בּפניו	"רק שבתו יתן" (שמות כא, יט)	כעובד בעבודה המתאימה לבעל מום כמוהו, לתקופת מחלתו: באומדן מראש	שבת
	"וקצתה את כפה" (דברים כה, יא-יב) (ועיין לעיל דף כח.)	לפי המבייש והמתבייש (מחלוקת - פו.)	בושת

[כ"א במנחם-אב התשס"ה]

דף פג:פד - "עין תחת עין" - ממון

טבלת סיכום

"אמאי? עין תחת עין אמר רחמנא, אימא עין ממש! לא סלקא דעתך..."

דחייה	תוכן הדרשה / ההוכחה	כותרת	בעל הדרשה		
	לילף מ"מכה אדם יומת" (אי בעי עינו נתיב אי בעי דמי עינו נתיב)	הכאה הכאה מבהמה ← דווקא תשלומין ולא עין ממש "לא תקחו כופר לנפש רוצח" אבל לוקחים כופר לראשי איברים	מכה מכה / כופר (שניהם נצרכים)	ברייתא	✓ א
נהורא = נהורא, כפי שבגדול שהרג ננס נשמה = נשמה	כשעין המזיק גדולה ועין הניזק קטנה - היאך אני קורא בו "עין תחת עין"?	עין גדולה וקטנה	ר' דוסתאי בן יהודה	* ב	
פוטרים אותו, כמו בטריפה שהרג את השלם	כיצד יתקיים "עין תחת עין" כשהמזיק סומא?	סומא וסימא	רשב"י	* ג	
	"כאשר יתן מום באדם כן ינתן בו" "ינתן" (יתירא) = ממון	"ינתן" = ממון	תנא דבי רבי ישמעאל	✓	
	"יד ביד" (יתירא) - דבר הניתן מיד ליד = ממון	"יד ביד"	תנא דבי רבי חייא	✓ ה	
אפשר באומדן, כמו במלקות, 'אמדוהו ומת על ידו - פטור'	"עין תחת עין" ולא נפש-ועין תחת עין; ועלול המזיק למות מעיוורו	נפש ועין	אביי, תנא דבי חזקיה	* ו	
ישלם הפרש דמי הצער כשצער הניזק גדול יותר	למה אמרה תורה שמשלם גם דמי צער, אם גם לו יש צער כשמעוורים אותו?	תשלום צער	רב זביד משמיה דרבא	* ז	
ישלם הפרש דמי הריפוי כשריפוי הניזק עולה יותר	למה אמרה תורה שמשלם גם ריפוי, אם גם הוא יודק לריפוי?	ריפוי	רב פפא משמיה דרבא	* ח	
	גזרה שווה "עין תחת עין" - "תחת אשר עינה" לתשלומין	'תחת' 'תחת' מאונס	רב אשי	✓ ט	

הפסוקים - ויקרא כד

- (יז) וְאִישׁ כִּי יִכֶּה כָּל־נֶפֶשׁ אָדָם מוֹת יוּמָת: - המפיל ראשי איברים של חברו, "יומת" - בממון.
רש"י עה"ת ומדרשים אחרים: לרבות ההורג אשה וקטן, ולמעט קטן שהרג. (ותוס' לא גרסו "והכתוב
ואיש כי יכה" ע"ש).
- (יח) וּמִכָּה נֶפֶשׁ בְּהֵמָה יִשְׁלַמְנָהּ נֶפֶשׁ תַּחַת נֶפֶשׁ: - בהורג בהמת חברו.
- (יט) וְאִישׁ כִּי־יִתֵּן מוֹם בְּעַמִּיתוֹ כְּאֲשֶׁר עָשָׂה בְּנֶפֶשׁ לֹו: - נתינה (יתירא) לשון ממון.
- (כ) שָׂבַר תַּחַת שָׂבַר עֵינַי שֵׁן תַּחַת שֵׁן כְּאֲשֶׁר יִתֵּן מוֹם בְּאָזְנוֹ בֶּן יִנְתֵּן בּוֹ: - נתינה (יתירא) לשון ממון.
- (כא) וּמִכָּה בְּהֵמָה יִשְׁלַמְנָהּ: - עשה חבורה בבהמת חברו (לא הרגה).
- וּמִכָּה אָדָם יוּמָת: - ברוצח אדם. רש"י עה"ת: במכה אביו ואמו ועשה בהם חבורה הכתוב מדבר.
- (כב) מִשְׁפָּט אַחַד יִהְיֶה לָכֶם כִּגְרַם כְּאֲזַרְחָ יִהְיֶה כִּי אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:

[כ"ג במנחם-אב התשס"ה]